

Рис. 1. Пухлина Бреннера, мікрокістозний варіант. Забарвлення гематоксилін-еозином. Ок. 10, об. 20

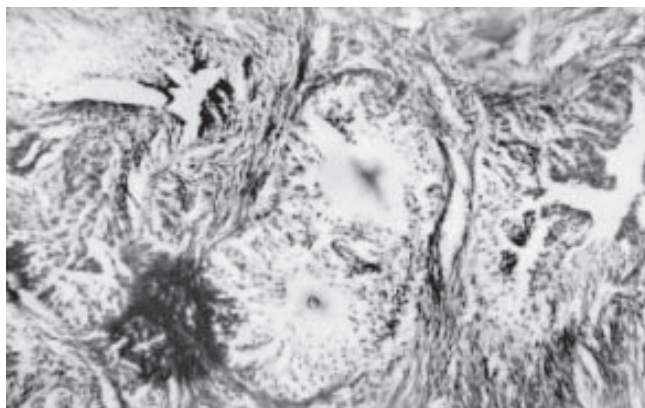

Рис. 2. Пухлина Бреннера з епітеліальних гнізд солідної та кістозної будови. Забарвлення гематоксилін-еозином. Ок. 10, об. 20

розними кістами до 0,2 см у діаметрі. Права маткова труба розміром 6 × 0,5 см, стінки в'ялі, просвіт спадається, серозна та слизова оболонки сіро-синюшні. Матка розміром 10 × 6 × 4 см, щільна, з субсерозним діаметром 1,5 см, у вузлах — осередки кальцинозу. Порожнина матки щілинноподібна, ендометрій гладкий, блідо-сіро-рожевий. Шийка матки згладжена, слизова оболонка цервікального каналу гладка, сіро-синюшна. Ліва маткова труба розміром 6 × 0,5 см, стінки в'ялі, просвіт спадається, серозна та слизова оболонки сіро-синюшні. Лівий яєчник — 3,7 × 2 × 1 см, з вибухаючим по поверхні вузлом діаметром 1 см. Тканина яєчника та вузла на розрізі сіро-жовтувата, щільна. Ділянка сальника розміром 24 × 5 см, тканина в'яла, на розрізі однорідна.

Патогістологічне дослідження післяопераційного матеріалу: лівий яєчник — пухлина Бреннера, мікрокістозний варіант (рис. 1); правий яєчник — пухлина Бреннера з епітеліальних гнізд солідної та кістозної будови (рис. 2); матка — лейоміома, внутрішній ендометріоз; ендометрій

— осередкова гіперплазія залоз; шийка матки з елементами залозистої ерозії; ліва маткова труба — склероз стінок; сальник — застійне повнокров'я судин тканини.

Пухлина Бреннера, вперше описана в 1907 р. Францем Бреннером, довгий час розглядалася як абсолютно доброякісна. З середини 1950-х років з'явилися повідомлення про злоякісне перетворення пухлини. Зараз, окрім доброякісної, виділяють граничну і злоякісну форми пухлини з їх відповідною клініко-морфологічною характеристикою [3], можливим поступовим переходом однієї форми пухлини в іншу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fox H. Tumours of the ovary / H. Fox, F. A. Langley. — London, 1976.
2. Марков А. Я. К клинике и патологической анатомии опухолей типа Бреннера / А. Я. Марков, Е. М. Гредитор // Акушерство и гинекология. — 1963. — № 4. — С. 116-118.
3. Хмельницкий О. К. Патоморфологическая диагностика гинекологических заболеваний / О. К. Хмельницкий. — СПб., 1994. — С. 383-386.

УДК 618.14-006.3.36-08:615.357

В. М. Підвальнюк, М. І. Щурко, О. Б. Захарченко, А. Ю. Дізік

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ «БУСЕРИНУ» В ЛІКУВАННІ МІОМИ МАТКИ

Одеський державний медичний університет

Сьогодні міома матки є гіперпроліферативною патологією, яка найчастіше трапляється у жінок перименопаузального періоду. Частота цієї патології, за даними різних досліджень, становить 50–75 % [1–3].

Більшість дослідників вважають, що міома матки є фактором ризику розвитку гіперпластичних процесів ендометрія, оскільки в патогенезі міоми та гіперплазії ендометрія провідна роль належить відносній гіперестрогенії [4].

У жінок перименопаузального періоду стійка ановуляція спричинює підвищення вмісту естрадіолу при одночасному низькому вмісті прогестерону, що спочатку призводить до локальної гіперплазії та гіпертрофії міоцитів і формування так

званих патологічних зон росту.

Одним із напрямків у патогенетичній терапії міоми матки є використання агоністів гонадотропін-релізінг-гормонів (ГнРГ). Деякі автори на основі численних досліджень зробили висновок, що міому матки необхідно лікувати на доклінічній стадії її розвитку, тому що цілком очевидний патогенетичний постулат — що менші маса й об'єм міоми, то менше виражений весь комплекс морфофункціональних порушень, який стимулює її ріст.

На формування положень сучасної терапевтичної доктрини істотно впливають реальні можливості раннього або навіть «надраннього» виявлення міоматозних змін структури ендометрія.

Метою нашого дослідження стало визначення ефективності терапії міоми матки агоністами ГнРГ («Бусерин-депо»), оцінка стану ендо- та міометрія за допомогою ультразвукової діагностики та прогнозування росту міоматозних вузлів у жінок пери- та постменопаузального періоду з подальшим щоденним динамічним моніторингом зміни стероїдних гормонів за методикою дослідження показників слини з урахуванням вираженості симптому «папороті» за допомогою міні-мікроскопа «Арбор».

Матеріали та методи дослідження

У дослідження включені 26 жінок віком від 45 до 54 років (середній вік $(48,0 \pm 2,3)$ року) з встановленим діагнозом міоми матки. У всіх пацієнток проводився збір анамнезу, первинний гінекологічний огляд, загальноклінічне обстеження й УЗД органів малого таза. Ультразвукове дослідження виконували на ультразвуковому сканері фірми «Siemens SL-1» (Німеччина) з застосуванням абдомінального датчика з частотою 7,5 МГц.

Ультразвукове дослідження проводили в першій фазі мен-

струального циклу. Визначали повздовжній і поперечний розмір матки, особливості міометрія та порожнини матки (товщину ендометрія, наявність внутрішньопорожнинних включень), кількість, розміри та локалізацію вузлів. Оцінювали стан придатків матки: наявність запальних і об'ємних утворень. З метою ранньої доклінічної діагностики патології ендо- та міометрія і невізуальної на ехограмі міоми матки визначали об'єм і масу матки.

У жінок фертильного віку одиниця об'єму матки відповідає одиниці маси ($1 \text{ см}^3 = 1 \text{ г}$). У нормі ці показники дорівнюють: маса — 100 г, об'єм (V) — 100 мм^3 .

Визначення маси й об'єму матки проводилося в разі підозри на міому матки за відсутності її зображення на ехограмі. Об'єм визначали за формулою [5]:

$$V = 0,094 (S1 + S2 + S3 + S4) + \sqrt{(S1 + S2 + S3 + S4)},$$

де $S1 + S2 + S3 + S4$ — площа чотирьох найбільших поперечників матки (повздовжнього, поперечного та двох взаємно перпендикулярних), які лежать під кутом 45° до поздовжньої осі.

З метою динамічного моніторингу естрогенної насиченості організму жінки використовували методику дослідження висушеного мазка слини пацієнтки на предметному склі за допомогою індивідуального міні-мікроскопа «Арбор».

Більшість часу менструального циклу в слині знаходиться незначна кількість стероїдних гормонів, а також неорганічні сполуки кальцію, калію та хлору, які залежно від ступеня насиченості естрогенами формують кристали різної інтенсивності у вигляді листків папороті. Після овуляції зі зменшенням естрогенів симптом «папороті» критично падає і в нормі практично не існує. У разі збереження підвищеного естрогенного фону симптом «папороті» продовжує існувати, що є діагнос-

тичним критерієм гіперестрогенії. При цьому насиченість феномена кристалізації виражається в умовних значеннях (-, +, ++, +++). Що більше в слині стероїдних гормонів, то більше виражений феномен кристалізації.

Враховуючи таку чітку кореляцію морфологічної картини кристалізації слини та концентрації гормонів у крові, ми використовували даний феномен для контролю естрогенної насиченості організму та прогнозування росту міоматозних структур міометрія.

Для медикаментозного лікування міоми матки використовувався агоніст ГнРГ «Бусерин» («Фарм-Синтез»), який є ефективним і патогенетично зумовленим препаратом.

«Бусерин» — синтетичний аналог природного ГнРГ, який застосовується в/м 1 раз на 28 днів дозою 3,75 мг протягом 3–4 міс. Механізм його дії базується на прямому й опосередкованому антипроліферативному впливі на тканини ендометрія та міоматозних вузлів, що приводить до гальмування стероїдогенезу в яєчниках і припинення гормональної стимуляції репродуктивної системи.

Після закінчення лікування оцінювали ефективність терапії: проводили повторне дослідження клінічних показників, ультразвукове дослідження та динамічний моніторинг естрогенної насиченості організму з метою визначення рівня стероїдних гормонів, а в разі його повторного підвищення вирішувалося питання про призначення другого підтримувального курсу терапії.

Результати дослідження та їх обговорення

Контрольне обстеження, яке проводили після 3 міс. терапії, показало вірогідне зменшення об'єму матки на 40–50 % та нормалізацію структури міометрія у 22 (86,6 %) пацієнток, які приймали «Бусерин». У 4 (15,4 %) хворих відмічено істотне зни-

ження ступеня гетерогенності міометрія при незначному зменшенні об'єму матки (на 5–10 %).

Усі хворі добре перенесли лікування «Бусерином»: 20 (76,9 %) хворих відмітили відсутність симпатоадреналових кризів, у 6 (23,1 %) — частота нападів зменшилася вдвічі зі значним зниженням їх інтенсивності. У всіх хворих відзначено покращання показників крові (гемоглобіну, гематокриту).

За допомогою індивідуального міні-мікроскопа «Арбор» у всіх хворих відзначено зниження вираженості симптомів «папороті» або їх відсутність, що свідчить про нормалізацію естрогенного фону в організмі жінок згідно з їх віковим періодом.

Після першої ін'єкції «Бусерину» у половини хворих припинилися менструації. Після другої ін'єкції аменорея настала ще в 11 пацієток, у 2 хворих менструації зберігалися до моменту третьої ін'єкції препарату.

Враховуючи отримані результати, 4 хворим була продовжена терапія «Бусерином» до 5–6 міс. Проведені дослідження через 6 міс. показали статистич-

но вірогідне зменшення об'єму матки. Таким чином, хворих, на яких не вплинула терапія «Бусерином», ми не відмітили.

У подальшому, через 6–7 міс., враховуючи наростання феномена «папороті», яке виявилось під час динамічного дослідження слини за допомогою міні-мікроскопа «Арбор», а також збільшення об'єму матки на 5–8 мм³, 4 пацієткам був рекомендований повторний курс терапії «Бусерином» протягом наступних 3 міс.

Висновки

«Бусерин» є препаратом вибору при лікуванні міоми матки та гіперпластичних процесів ендометрія у жінок перименопаузального періоду.

Результати застосування «Бусерину» продемонстрували вірогідне зменшення об'єму матки при ультразвуковому дослідженні та покращання клінічної симптоматики перебігу захворювання.

Динамічне дослідження слини за допомогою міні-мікроскопа «Арбор» у поєднанні з ультразвуковою діагностикою дозволяє на ранньому етапі при-

пускати розвиток гіперпластичних процесів ендометрія і провести курс терапії до появи клінічної симптоматики захворювання.

Наш досвід свідчить, що препарат «Бусерин-депо» (Фармсинтез) є ефективним і безпечним агоністом гонадоліберину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладчук І. З. Репродуктивні наслідки у жінок, які перенесли консервативну міомектомію / І. З. Гладчук, О. Я. Назаренко // Репродуктивное здоровье женщины. — 2005. — Т. 3 (23). — С. 104-106.
2. Майоров М. В. Миома матки: хирургический экстремизм или медикаментозный консерватизм? / М. В. Майоров // Провизор. — 2002. — Т. 7. — С. 36-38.
3. Сольский Я. П. Опыт применения агонистов гонадотропин-рилизинг-гормонов в лечении миомы матки / Я. П. Сольский, Т. Ф. Татарчук, Н. В. Косей // Здоровье женщины. — 2001. — Т. 1. — С. 40-45.
4. Вихляева Е. М. Руководство по диагностике и лечению лейомиомы матки / Е. М. Вихляева. — 2004.
5. Дергачев А. И. Ультразвуковая диагностика заболеваний внутренних органов / А. И. Дергачев. — М., 1993. — С. 126-146.

